

POSTANOWIENIE

21 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 21 lutego 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa L. G. i P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w likwidacji w P.
przeciwko Skarbowi Państwa [...]
o ochronę praw autorskich,
na skutek skargi kasacyjnej L. G. i P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w likwidacji w P.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
z 2 sierpnia 2023 r., I AGa 284/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powodów na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwoty po 12500 (dwanaście tysięcy pięćset) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia powodom niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Gliwicach na rzecz adw. A.R. kwotę 18750 (osiemnaście tysięcy siedemset pięćdziesiąt) zł, powiększoną o kwotę podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną powodom z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

[PG]

UZASADNIENIE

Powodowie L. G. oraz P. spółka z o.o. w likwidacji w P. wniosli - ostatecznie, po rozszerzeniu powództwa o zasądzenie od pozwanych: Skarbu Państwa [...] oraz Z. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. kwoty 274 901 429.30 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie.

Pozwani Skarb Państwa i Z. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. wniosli o oddalenie powództwa. Skarb Państwa [...] przedstawił swoje stanowisko w odpowiedzi na pozew z 20 listopada 2018 r. a odnośnie do rozszerzonego powództwa w piśmie procesowym z 16 marca 2020 r.

Jak ustalono w sprawie, L. G. był prezesem powodowej spółki w likwidacji, a potem jej likwidatorem. P. spółka z o.o. opatentowała dwie technologie dotyczące budowy mostów. W 1992 r. Dyrekcja Okręgowa Dróg Publicznych w B. ogłosiła przetarg na budowę mostu autostradowego przez rzekę W. koło T. Przetarg wygrały wspólnie dwie firmy: Z. w W. i P. w P. W oparciu o procedurę przetargową, Dyrekcja Okręgowa Dróg Publicznych w B. jako inwestor zawarła 3 czerwca 1992 r. z [...] w W., jako wykonawcą przy udziale P. w P. - zobowiązanego solidarnie z wykonawcą, umowę na realizację budowy pierwszej nitki mostu autostradowego koło T. W ramach tej współpracy spółka [...] dostarczyła patenty dotyczące technologii wykonania części prac oraz urządzenie do realizacji tej części prac. Współuprawnionym do patentów i technologii dostarczonych przez spółkę [...] był również S. J., założyciel firmy [...], który wcześniej był wiceprezesem spółki [...], szefem biura projektowego [...] oraz głównym projektantem rozwiązania alternatywnego dla budowy pierwszej nitki mostu, przyjętego przez głównego wykonawcę. Po rozwiązaniu w 1995 r. umowy z [...], prace były realizowane przez nowego podwykonawcę, a w dalszej realizacji brał udział również S. J. Przyczyny rozwiązania przez [...] umowy z [...] są zawarte w dokumentach znajdujących się w aktach sprawy, a były nimi przede wszystkim znaczące opóźnienia leżące po stronie tej Spółki. Sąd Apelacyjny w Poznaniu ustalił również jakie były okoliczności

związane z niedopuszczeniem pracowników [...] do prac na podporze nr 6 i nie było tu żadnych bezprawnych działań po stronie Skarbu Państwa lub jakiegokolwiek innego podmiotu (spółka [...] nie była już uprawniona do przebywania na placu budowy, po rozwiązaniu z nią umowy). W trakcie prac nie używano urządzenia dostarczonego przez spółkę [...], pozostawało ono zamknięte na placu budowy, albowiem toczył się spór o prawo własności do tego urządzenia, zakończony wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 30 stycznia 2002 r. Do realizacji prac przy budowie pierwszej nitki mostu używano innego urządzenia, dostarczonego przez wykonawcę [...]. Wzajemne rozliczenia finansowe pomiędzy spółkami [...], [...] i S. J. pozostawały poza zainteresowaniem Skarbem Państwa jako inwestora budowy pierwszej nitki mostu. To samo dotyczyło sporów związanych z używaniem przez te podmioty patentów lub innych praw czy dokumentów. Po rozwiązaniu umowy ze spółką [...] w 1995 r. dalsze wykorzystywanie patentów i dokumentacji projektowej (alternatywnej) było autoryzowane przez udział w inwestycji ze strony S. J., jako współuprawnionego do tych praw oraz głównego projektanta ostatecznego sposobu wykonania pierwszej nitki mostu. Po zakończeniu sprawy o prawo własności do urządzenia dostarczonego przez spółkę [...], Skarb Państwa oferował powodom zwrot tego urządzenia, lecz oni nie przystąpili do odbioru. Opisane wyżej patenty wygasły w 2003 r. Powodowie brali udział przy budowie pierwszej nitki mostu do kwietnia 1995 r. Mieli wiedzę jakie urządzenia i jakie technologie są przy tej budowie wykorzystywane. Jako uczestnicy budowy, powodowie twierdzili, że o tym jakie urządzenia lub technologie były wówczas wykorzystywane dowiedzieli się kilkanaście czy dwadzieścia lat później. Skarb Państwa jako inwestor budowy pierwszej nitki mostu autostradowego koło T., nie wyczerpał znamion jakiegokolwiek przestępstwa, co zostało poddane szczegółowej analizie w uzasadnieniu wyroków Sądów obu instancji. W niniejszej sprawie zastosowanie miał przede wszystkim ogólny termin przedawnienia roszczeń deliktowych, wynikający z art. 442¹ k.c. oraz poprzednio obowiązującego art. 442 k.c., przy czym nie wchodzi w grę szkoda na osobie i w efekcie nie znajduje zastosowania art. 442¹ § 3 k.c.

Ostatecznie Sąd Okręgowy w Gliwicach wyrokiem z 15 grudnia 2020 r., w szczególności, oddalił roszczenia o zapłatę oraz żądania w przedmiocie wydania

dokumentacji projektu.

Apelację od powyższego wyroku wywiedli powodowie, zaskarżając go w części, to jest w zakresie w jakim Sąd Okręgowy oddalił roszczenie o zapłatę przeciwko pozwanemu Skarbowi Państwa – [...] i jednocześnie wnosząc, w szczególności, o jego zmianę oraz zasądzenie na rzecz powodów od pozwanego Skarbu Państwa – [...] odszkodowania zgodnie z żądaniem pozwu. Jako zarzuty powodowie wskazali na dookreślone w apelacji przepisy prawa procesowego oraz na zarzuty odnośnie do przepisów prawa materialnego, to jest: art. 415 k.c. w zw. z art. 422 w zw. z art. 442¹ § 2 k.c. w zw. z art. 121 ust. 2 i art. 123 ust. 2 ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości w zw. z art. 115 ust. 3, art. 116 ust. 1, art. 117 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawach autorskich i pokrewnych w zw. z art. 204 § 1 i art. 210 § 1 ustawy z dnia 19 kwietnia 1969 r. Kodeks karny poprzez ich błędne niezastosowanie i uznanie że roszczenie powodów uległo przedawnieniu, podczas gdy, w ocenie skarżących działanie pozwanego Skarbu Państwa – [...] należało zakwalifikować jako przestępstwo i w związku z tym zastosowanie miał dłuższy 20 - letni termin przedawnienia, a roszczenie powodów nie było więc przedawnione i w konsekwencji uznanie, że Skarb Państwa nie jest odpowiedzialny za przekazanie projektu pierwszej jezdni nowemu wykonawcy firmie [...], ponieważ nie on ten projekt przekazał, a tymczasem zgodnie z art. 422 k.c. za delikt odpowiada również osoba, która świadomie skorzystała z wyrządzonej drugiemu szkody; oraz art. 5 k.c. przez błędne niezastosowanie i uznanie, że w związku z przedawnieniem roszczenie powodów podlegało oddaleniu.

W odpowiedzi na apelację pozwany Skarb Państwa Generalny [...] wniósł o jej oddalenie.

W ocenie Sądu odwoławczego zarzuty apelacji odnośnie do naruszenia przez Sąd I instancji przepisów postępowania nie odniosły skutku, gdyż koncentrowały się one na niezasadnym pominięciu przez ten Sąd dowodów wnioskowanych przez powodów, w szczególności dowodu z opinii biegłego sądowego i przesłuchania stron oraz zaniechaniu skierowania do pozwanego Skarbu Państwa określonych zobowiązań. Nadto Sąd odwoławczy poczynione

przez Sąd Okręgowy ustalenia w zakresie, w jakim dotyczą okoliczności pozwalających na uznanie przedawnienia roszczeń powodów, jak i braku uprawnień powodów do patentów po ich wygaśnięciu w 2003 r., ocenił jako prawidłowe, czyniąc je podstawą własnego rozstrzygnięcia oraz w całości podzielił stanowisko Sądu Okręgowego odnośnie do wchodzących w realia sprawy, w grę przedawnionych roszczeń powodów. W dalszej kolejności Sąd odwoławczy stwierdził także, że roszczenia, których podstawę stanowiło twierdzenie o naruszeniu patentów uległy przedawnieniu na podstawie art. 58 ustawy z 19 października 1972 r. o wynalazczości w związku z art. 315 ust. 1 i 2 ustawy z 30 czerwca 2000 r. prawo własności przemysłowej. Sąd Apelacyjny w całości podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, co do braku podstaw do przyznania ochrony prawnej powodom z wygasłych patentów przy realizacji drugiej nitki mostu; przed wniesieniem pozwu w niniejszej sprawie upłynął pięcioletni okres liczony od daty ewentualnego naruszenia. Analizowane roszczenia przedawniłyby się z końcem 2015 r. Pozew wniesiony w roku 2018 nie przerywał zatem biegu terminu przedawnienia roszczeń z patentu. Sąd Apelacyjny, podobnie jak Sąd Okręgowy, nie znalazł podstaw do podzielenia stanowiska powodów o konieczności zastosowania w sprawie dyrektyw art. 415 k.c. w związku z art. 123 ust 2 ustawy o wynalazczości. Niezasadne było zatem twierdzenie skarżących o obowiązującym w okolicznościach sporu dwudziestoletnim terminie przedawnienia roszczeń z tytułu naruszenia praw z patentu. Nie sposób, zdaniem Sądu II instancji, zgodzić się było ze stanowiskiem powodów, co do działania Skarbu Państwa w warunkach czynu zabronionego w rozumieniu art. 442¹ § 2 k.c. Sąd Apelacyjny nie podzielił także zarzutu wadliwego uznania przez Sąd Okręgowy przedawnienia roszczeń powodowej Spółki z tytułu naruszenia jej prawa autorskiego do projektu mostu, nie było podstaw do uznania, że doszło do naruszenia praw autorskich do projektu powodowej spółki [...], przy realizacji drugiego etapu prac przy moście. Twierdzenia o przekazaniu przez pozwaną Skarb Państwa kopii projektu pierwszego etapu prac biurowemu w G. i zaprojektowanie na jego podstawie drugiego etapu przez to biuro przy uprzednim skopiowaniu projektu powodowej Spółki, nie zostały w sprawie wykazane. Sąd Apelacyjny nie podzielił przy tym zarzutu naruszenia przez Sąd I instancji art. 115 ust. 3, art. 116 ust. 1, art. 117 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego

1994 r. o prawach autorskich i pokrewnych (Dz.U. Nr 24, poz. 83) w zw. z art. 204 § 1 i § 3 k.k. art. 210 § 1 k.k., które wskazywać miało na zastosowanie przez ten Sąd niewłaściwego terminu przedawnienia. Sąd odwoławczy, wbrew twierdzeniu apelacji, nie znalazł przesłanek do przyjęcia, że i w tym przypadku, działania pozwanego Skarbu Państwa w warunkach czynu niedozwolonego mającego uzasadniać dwudziestoletni okres przedawnienia. Sąd odwoławczy nie znalazł także podstaw do podzielenia stanowiska apelującej o naruszeniu dyrektyw art. 116 ust 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Brak było podstaw do uznania, że pozwany Skarb Państwa bez uprawnienia dokonywał rozpowszechnia utworu w postaci projektu powoda. Sąd II instancji nie podzielił także zarzutu apelacji dotyczącego naruszenia art. 117 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Dla uznania o popełnieniu przez pozwanego Skarb Państwa przestępstwa opisanego we wskazanym artykule niezbędne było wykazanie zaistnienia po stronie naruszydciela celu rozpowszechnia cudzego utworu w wersji oryginalnej lub w formie opracowania. Dla udowodnienia jego zaistnienia konieczne jest zatem wykazanie, że sprawca działał w celu rozpowszechnienia zwielokrotnionego utworu. Zdaniem Sądu II instancji ustalenie w tym zakresie nie może opierać się na domniemaniach bądź hipotezach, a powinno być poparte obiektywnym materiałem dowodowym. Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska apelującej spółki, co do konieczności przyjęcia dwudziestoletniego terminu przedawnienia. Nie było podstaw do zastosowania dłuższego, bo dwudziestoletniego okresu przedawnienia, gdyż obowiązujący wówczas art. 442 § 2 k.c. został uchylony po dacie przedawnienia tego roszczenia (10 sierpnia 2007 r.). W dalszej kolejności Sąd odwoławczy wskazał, że przyjęty przez Sąd Okręgowy trzyletni termin przedawnienia roszczenia powoda, jako wynikający z rozliczenia zerwanej umowy, jest prawidłowy. Nie było podstaw do uznania, że w sprawie doszło do przywłaszczenia ruchomości powodowej Spółki w postaci urządzenia trakcyjnego. Między powodową spółką a pozwanym Skarbem Państwa zaistniał spór o prawo własności do tego urządzenia. Po jego przegraniu pozwany wezwał powodową spółkę do jego odbioru. Twierdzenie o konieczności przyjęcia dłuższego niż trzyletni okresu przedawnienia w tym przypadku, okazało się nieusprawiedliwione okolicznościami. W braku podstaw do przyjęcia

przywłaszczenia urządzenia przyjęcia dłuższego okresu przedawnienia. Zdaniem Sądu Apelacyjnego chybnym okazał się także zarzut naruszenia art. 5 k.c. Sąd Okręgowy trafnie nie znalazł w sprawie podstaw do zastosowania dyrektyw art. 5 k.c. przy ustalaniu przedawnienia roszczeń powodów.

W rezultacie, na podstawie art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny oddali apelację powodów.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 2 sierpnia 2023 r., sygn. akt I AGa 284/2, został zaskarżony przez powodów skargą kasacyjną w całości.

Na podstawie art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. zaskarżonemu wyrokowi powodowie zarzucili naruszenie przepisów prawa materialnego to jest: art. 121 ust. 2 i art. 123 ust. 2 ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości poprzez błędne niezastosowanie, w sytuacji gdy w sprawie jednoznacznie ustalono, że pozwany ani żaden inny uczestnik procesu inwestycyjnego, nie miał zawartej pisemnej umowy licencyjnej na korzystanie z patentów nr.: [...] i [...], przysługujących powodom, nie wypłacił powodom wynagrodzenia za korzystanie z patentów wobec czego działanie pozwanego należało ocenić jako przestępstwa z art 121 ust 2 i art. 123 ust. 2 ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości; art 115 ust. 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych poprzez ich błędne niezastosowanie w sytuacji, gdy z ustalonego w sprawie stanu faktycznego jednoznacznie wynikało, że powodowa spółka opracowała na potrzeby uczestnictwa w konkursie na budowę przedmiotowego mostu projekt przedstawiający alternatywną koncepcję budowy mostu i ta właśnie koncepcja została przez Skarb Państwa wybrana do realizacji, a jednocześnie w umowie nr [...] z dnia 3 kwietnia 1992 r. brak jest jakiegokolwiek uregulowania praw pozwanej do korzystania z przedmiotowego projektu jako utworu w rozumieniu prawa autorskiego i brak jest przewidzianego za korzystanie z praw autorskich do tego projektu wynagrodzenia, a jednocześnie pozwana, po usunięciu powodowej spółki z placu budowy i wyrażeniu przez powodową Spółkę sprzeciwu względem korzystania z projektu, nadal korzystała z przedmiotowego projektu - wobec czego działanie pozwanej należało ocenić jako przestępstwo z art. 115 ust. 3 ustawy z

dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych; art. 204 § 1 i § 3¹ ustawy z dnia 19 kwietnia 1969 r. Kodeks karny poprzez błędne niezastosowanie, w sytuacji gdy w sprawie ustalono, że w porozumieniu z pozwanym Skarbem Państwa przedsiębiorstwo [...] w dniu 11 września 1995 r. zawarło umowę z firmą ochroniarską A. z T. o ochronę podpory nr 6 mostu i w wyniku zawartej umowy pracownicy firmy ochroniarskiej nie dopuścili pracowników powodowej spółki na plac budowy przy podporze nr 6, a w wyniku tego Spółka ta została pozbawiona posiadania urządzeń technicznych służących do budowy mostu, które stanowiły jej własność, przy czym działanie to było celowe, ponieważ urządzenia te potrzebne były do kontynuowania budowy przez nowego wykonawcę; wobec czego działanie to spełniło znamiona przestępstwa przywłaszczenia cudzej rzeczy ruchomej; art. 422 k.c. poprzez błędne niezastosowanie, w sytuacji gdy z ustalonych okoliczności sprawy wynika, że pozwany był beneficjentem występków popełnionych na szkodę powodów, polegających na naruszeniu praw z patentów, praw autorskich do projektów oraz przywłaszczeniu urządzeń technicznych służących do budowy mostu, stąd odpowiedzialność pozwanego powinna wynikać co najmniej z powołanego przepisu - jako podmiotu, który skorzystał z wyrządzonej powodowi szkody; art. 442 § 2 k.c., art. 442 § 2 k.c. oraz art. 58 ustawy o wynalazczości - poprzez błędną wykładnię, że w każdym przypadku działania polegającego na naruszeniu praw do patentu zastosowanie ma 3 - letni termin przedawnienia wynikający z art. 58 ustawy o wynalazczości, podczas gdy w sytuacji gdy czyn nosi znamiona występków lub zbrodni, zastosowanie będzie miał termin przedawnienia wynikający odpowiednio z art. 442 § 2 lub art. 442 § 2 k.c.; art. 442 § 2 k.c. i art. 442¹ § 2 k.c. poprzez błędne niezastosowanie w niniejszej sprawie do roszczenia powodów wywodzącego się z naruszenia praw autorskich do projektu budowlanego, w sytuacji gdy naruszenie to, w związku z przybraniem postaci występków opisanego w ustawie o prawie autorskim, korzystało z terminu przedawnienia wynikającego odpowiednio z art. 442 § 2 k.c. i art. 442¹ § 2 k.c.; art. 442 § 2 k.c. i art. 442¹ § 2 k.c. poprzez błędną wykładnię, gdyż Sąd II instancji niezasadnie przyjął, że bieg terminu przedawnienia powinien być liczony od pierwszego dnia naruszenia, tymczasem w sprawie mamy do czynienia z występками o charakterze ciągłym, wobec czego bieg terminu przedawnienia

powinien być liczony od ustania stanu niezgodnego z prawem; art. 5 k.c. przez błędne niezastosowanie i uznanie, że w związku z przedawnieniem roszczenie powodów podlegało oddaleniu, podczas gdy ocena stanu faktycznego przez pryzmat zasad współżycia społecznego przemawiała za zastosowaniem art. 5 k.c. i nieuwzględnieniem ewentualnego upływu terminu przedawnienia.

Skarżący wniesli o przyjęcie ich skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.; uchylenie wyroku Sądu II instancji w zaskarżonej części i wydanie przez Sąd Najwyższy orzeczenia co do istoty sprawy poprzez zasądzenie od pozwanego - Skarbu Państwa [...] w całości kwot zgodnie z żądaniem pozwu; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji; zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa [...] na rzecz powodów zwrotu kosztów postępowania za obie instancje oraz za postępowanie ze skargi kasacyjnej według norm przepisanych; przyznanie na rzecz pełnomocnika z urzędu powodów wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie skargi kasacyjnej w imieniu powodów, które to wynagrodzenie nie zostało uiszczzone w całości ani w części.

Odnośnie do wykazania powołanej w skardze przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. skarżący podnieśli szereg zarzutów dotyczących zasadniczo okoliczności stanu faktycznego sprawy, to jest wskazali, że ani pozwany Skarb Państwa, ani żaden inny uczestnik procesu inwestycyjnego (budowa mostu autostradowego), nie miał zawartej umowy licencji na korzystanie z patentów użytych do budowy spornego mostu na autostradzie, ani też nie miał zawartej umowy licencji lub umowy o przeniesienie praw autorskich do utworu - projektu budowlanego alternatywnej metody budowy mostu, opracowanego przez stronę powodową na potrzeby konkursu ofert. Z dokumentów, w tym umowy o realizację inwestycji, wynikało, że strona powodowa nie otrzymała z tytułu tych praw żadnego wynagrodzenia. W efekcie, jak wskazali skarżący, nie sposób było nie zakwalifikować zachowania pozwanego Skarbu Państwa jako czynu zabronionego. Jak podkreślili skarżący na zlecenie strony pozwanej w 1995 r. doszło do usunięcia powodowej Spółki z placu budowy. Jednocześnie strona pozwana nie zapewniła sobie prawa do korzystania z przedmiotowych praw własności intelektualnej i nadal

czerpła zyski z tych praw. Następowало to pomimo wyraźnego sprzeciwu ze strony powodowej i wzywania do zaprzestania naruszeń. W dalszej kolejności skarżący wskazali, że powodowa spółka została usunięta z placu budowy i w rezultacie pozbawiona posiadania urządzeń technicznych służących do budowy mostu. Jak podkreślili skarżący inicjatorem wszelkich działań zmierzających do zatrzymania przedmiotowych urządzeń był Skarb Państwa. Skarżący wskazali, że wobec powyższych okoliczności działania Skarbu Państwa nosiło znamiona przestępstwa przywłaszczenia cudzej rzeczy ruchomej.

W odpowiedzi na powyższą skargę kasacyjną, Skarb Państwa [...] wniósł o odmowę jej przyjęcia do rozpoznania, względnie jej oddalenie, a w każdym przypadku zasądzenie od każdego z powodów osobno na rzecz pozwanego Skarbu Państwa zwrotu kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych, jednakże w zakresie kosztów zastępstwa procesowego zasądzenie ich na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji

zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie pozwala na zakwalifikowanie skargi kasacyjnej jako oczywiście zasadnej w przedstawionym wyżej rozumieniu przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania. Ocen Sądów obu instancji - co do braku podstaw do przypisania zachowaniu reprezentantów jednostki organizacyjnej pozwanego Skarbu Państwa oraz zachowaniu innych podmiotów podejmujących

czynności na rzecz pozwanego Skarbu Państwa znamion czynów zabronionych - tak w zakresie podstawy faktycznej, jak i prawnej rozstrzygnięcia, nie sposób zakwalifikować jako oczywiście wadliwych.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. oraz art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (jedn. tekst: Dz. U. z 2024 r., poz. 1192), w zakresie zaś odsetek, opierając się na art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2324). Zasądzone koszty obejmują wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 9 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych - jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1935 ze zm.).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu, rozstrzygnięto stosownie do art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze oraz § 2 i § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 9 i § 16 ust. 4 pkt 2 oraz § 24 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2024 r. poz. 763).

[PG]

[a.ł]

